

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Jacek Uczkiewicz

LWA – 4101-023-01/2014
P/14/119

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/119 – Działania administracji publicznej na rzecz ochrony praw mniejszości romskiej w Polsce.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Elżbieta Grzędzińska, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 92845 z dnia 12 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 1-2) 2. Marcin Mironczuk, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr 92836 z dnia 4 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli tom I str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji ¹ , ul. Królewska 27, 00-060 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Halicki, Minister Administracji i Cyfryzacji ² .

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Minister wywiązywał się w badanym okresie⁴ z obowiązków organu administracji rządowej odpowiedzialnego za sprawy mniejszości romskiej, o których mowa w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym⁵, m.in. zapewniając obsługę organizacyjno-techniczną prac Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych⁶ oraz finansowanie kosztów jej działalności. Udzielał i rozliczał dotacje na realizację zadań mających na celu utrwalanie tożsamości etnicznej oraz ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości romskiej. Podejmował działania na rzecz realizacji wieloletniego Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce ustanowionego uchwałą Rady Ministrów Nr 2009/2003 z dnia 19 sierpnia 2003 r.⁷.

Minister nie określił jednak wskaźników służących do oceny stopnia realizacji pięciu z ośmiu celów szczegółowych określonych w Programie romskim, a w przypadkach w których wyznaczył takie wskaźniki (dziedziny dotyczące edukacji, zdrowia, przeciwdziałania bezrobociu), nie określił ich docelowych (oczekiwanych) wartości. Nie ustalił także jednolitej procedury zbierania przez wojewodów danych służących wyliczeniu wskaźników w dziedzinach dotyczących zdrowia i przeciwdziałania bezrobociu. Zdaniem NIK utrudniało to Ministrowi bieżące monitorowanie prawidłowości realizacji Programu romskiego oraz uniemożliwiało dokonanie oceny, czy i w jakim stopniu zrealizowane zostały cel główny i cele szczegółowe określone w tym Programie.

¹ Dalej także: Ministerstwo.

² Dalej także: MAiC lub Minister.

³ Badaniami kontrolnym objęto lata 2012-2014 a w zakresie program wieloletniego pn. „Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce” jego ewaluację końcową obejmującą lata 2004-2013..

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁵ Dz. U. Nr 17, poz. 141 ze zm., dalej także: ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych.

⁶ Dalej także: Komisja Wspólna.

⁷ Dalej także: Program romski.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wypełnianie przez MAiC ustawowych obowiązków organu administracji rządowej odpowiedzialnego za sprawy mniejszości romskiej, objęte ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych

1.1. Zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych do realizacji zadań na rzecz mniejszości romskiej

Zadania Ministra w zakresie zagadnień objętych kontrolą⁸, określone w art. 21 ust. 2 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych, obejmowały:

- sprzyjanie realizacji praw i potrzeb mniejszości, poprzez podejmowanie działań na rzecz mniejszości i inicjowanie programów, dotyczących m.in. zachowania i rozwoju tożsamości, kultury i języka mniejszości, realizacji zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne, integracji obywatelskiej i społecznej;
- współdziałanie z właściwymi organami w zakresie przeciwdziałania naruszaniu praw mniejszości;
- dokonywanie analiz i ocen sytuacji prawnej i społecznej mniejszości;
- upowszechnianie wiedzy na temat mniejszości, ich kultury oraz inicjowanie badań nad sytuacją mniejszości, w tym w zakresie dyskryminacji, jej przejawów oraz metod i strategii przeciwdziałania jej występowaniu.

Powyższe zadania przypisane zostały w Ministerstwie⁹ do właściwości Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych¹⁰. W Departamencie sprawami dotyczącymi mniejszości romskiej zajmował się Wydział do spraw Mniejszości Romskiej, nad którym nadzór sprawował Zastępca Dyrektora Departamentu¹¹. Do zadań tego Wydziału należało m.in.:

- opracowywanie propozycji do założeń polityki Państwa wobec mniejszości romskiej;
- opracowywanie, monitorowanie i koordynacja programów na rzecz mniejszości romskiej, oraz sporządzanie analiz i opinii dotyczących ich realizacji;
- udział w pracach komisji, zadaniem której jest ocena i wybór wniosków o udzielenie dotacji na realizację zadań adresowanych do mniejszości romskiej;
- podejmowanie działań na rzecz respektowania praw osób należących do mniejszości romskiej;
- współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej na rzecz uwzględnienia lokalnych potrzeb mniejszości romskiej;
- utrzymywanie bieżących kontaktów z organizacjami społecznymi mniejszości romskiej;
- opracowywanie materiałów do projektu ustawy budżetowej w zakresie spraw dotyczących mniejszości romskiej.

(dowód: akta kontroli tom I str. 5-14, 18)

W okresie przeprowadzania kontroli, w ww. Wydziale zatrudnione były trzy osoby, Naczelnik i dwóch głównych specjalistów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 15-17)

⁸ MAiC był ministrem właściwym w tych sprawach był w badanym okresie zgodnie z kolejnymi rozporządzeniami Prezesa Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Administracji i Cyfryzacji: z dnia 18 listopada 2011 r. (Dz.U. z Nr 248, poz. 1479), a następnie z dnia 22 września 2014 r. (Dz.U. poz. 1254).

⁹ W Statucie Ministerstwa.

¹⁰ Dalej także: DWRMNI lub Departament.

¹¹ Zgodnie z Regulaminem wewnętrznym organizacyjnym DWRMNI.

Ze strony kierownictwa Ministerstwa nadzór nad prowadzeniem spraw dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych (w tym mniejszości romskiej) sprawowały w badanym okresie kolejno następujące osoby¹²:

- Sekretarz Stanu Włodzimierz Karpiński (od 9 stycznia do 19 czerwca 2012 r.);
- bezpośrednio Minister Administracji i Cyfryzacji Michał Boni (od 19 czerwca 2012 r. do 11 czerwca 2013 r.);
- Sekretarz Stanu Stanisław Huskowski (od 11 czerwca 2013 r. do końca okresu objętego kontrolą).

1.2. Podejmowanie przez MAiC przedsięwzięć w zakresie zachowania i rozwoju tożsamości, kultury i języka mniejszości romskiej oraz realizacji zasady równego traktowania bez względu na pochodzenie etniczne

1.2.1. Uwzględnianie zadań dotyczących mniejszości romskiej w planach pracy Ministerstwa oraz w czasie narad z wojewodami

W planach działalności Ministerstwa na 2012 r. i 2013 r. ujęto m.in. następujące zadania: wdrażanie Programu romskiego; współpraca międzynarodowa w zakresie integracji społeczności romskiej; przygotowanie wieloletniego programu integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020.

(dowód: akta kontroli tom I str. 38-47)

Problematyka mniejszości romskiej omawiana była podczas narad MAiC z wojewodami w dniach 28 lutego 2013 r. oraz 9 października 2013 r. Podczas pierwszej z tych narad Minister Michał Boni zwrócił m.in. uwagę na potrzebę eliminacji stygmatyzacji narodowej czy społecznej tej społeczności, szczególnie w przypadku ewentualnych komunikatów kierowanych przez Policję do mediów. Podczas drugiej narady wskazano, że pełnomocnicy wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych powinni uzyskać informacje, czy marszałkowie należycie ujęli w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych komponent mniejszościowy (w tym kwestie romskie) oraz skontaktować się z środowiskami romskimi, w celu ewentualnego udzielenia im wsparcia (w razie potrzeby) w zorganizowaniu obchodów rocznicy zagłady Romów (w dniu 2 sierpnia 2014 r.).

(dowód: akta kontroli tom I str. 21, 31-32, 36)

1.2.2. Finansowanie przedsięwzięć (programów) dotyczących ochrony i wsparcia mniejszości romskiej ze środków znajdujących się w dyspozycji MAiC oraz nadzorowanych jednostek

W badanym okresie jednym z głównych źródeł finansowania zadań na rzecz społeczności romskiej były środki pochodzące z rezerwy celowej budżetu państwa, ujęte w planie wydatków (część 83 poz. 14), uruchamiane z inicjatywy MAiC. W latach 2012-2013 ze środków zaplanowanych na ten cel w budżecie państwa w kwocie łącznej 20 000 tys. zł, wydatkowano kwotę ogółem 19 133,3 tys. zł (tj. 95,7%), z przeznaczeniem na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Programu romskiego (9 567,4 tys. zł - w 2012 r. oraz 9 565,9 tys. zł - w 2013 r.). Realizacja Programu romskiego oraz struktura wydatków poniesionych na ten cel zostały omówione w dalszej części wystąpienia.

W 2014 r. (do dnia 30 września) ze środków z rezerwy celowej budżetu państwa (część 83, poz. 14) rozdysponowano kwotę 3 794,2 tys. zł na dofinansowanie

¹² Zgodnie z kolejnymi decyzjami MAiC w sprawie zakresu czynności Sekretarza Stanu, Podsekretarzy Stanu: Nr 1 z dnia 9 stycznia 2012 r. (Dz.Urz. MAiC, poz. 9 ze zm.); Nr 11 z dnia 18 czerwca 2012 r. (Dz.Urz. MAiC poz. 21 ze zm.); Nr 9 z dnia 11 czerwca 2013 r. (Dz. Urz. MAiC poz. 16 ze zm.); Nr 24 z dnia 5 grudnia 2014 r. (Dz.Urz. MAiC poz. 31).

różnego rodzaju zadań o charakterze edukacyjnym, adresowanych do dzieci i młodzieży romskiej.

Środki pochodzące z powyższej rezerwy rozdysponowane zostały w poszczególnych latach za pośrednictwem wojewodów, którzy zawierali umowy z podmiotami wybranymi przez MAiC do realizacji poszczególnych projektów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 48; tom II str. 28-46, 96-113, 300, 303-316)

Kolejnym źródłem finansowania zadań na rzecz tej społeczności były środki pochodzące z części 43 budżetu państwa – wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne (ujęte w rozdziałach 80185 i 80395), przekazane dla stowarzyszeń romskich, z przeznaczeniem na wypłaty stypendiów dla uczniów i studentów pochodzenia romskiego. W latach 2012-2014 Ministerstwo wydatkowało z tych środków kwotę ogółem 1 365,7 tys. zł (448,5 tys. zł - w 2012 r., 517,2 tys. zł - w 2013 r. oraz 400 tys. zł - w 2014 r.).

(dowód: akta kontroli tom I str. 49-50, 53, 55; tom II str. 28-46, 96-113)

Ze środków pochodzących z części 43 budżetu państwa, finansowane były również inne zadania na rzecz mniejszości romskiej, ukierunkowane na ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturalnej tej mniejszości. W latach 2012-2014 Ministerstwo wydatkowało na ten cel 3 881 tys. zł (1 505,8 tys. zł - w 2012 r., 1 028,9 tys. zł - w 2013 r. oraz 1 346,3 tys. zł - w 2014 r.). Na dofinansowanie zadań inwestycyjnych ze środków tych wydatkowano ogółem kwotę 688,1 tys. zł, którą przyznano Stowarzyszeniu Romów w Polsce na budowę sali konferencyjno-wystawienniczo-koncertowej (636,0 tys. zł - w 2012 r.) oraz na adaptację strychu na działalność kulturalno-edukacyjną (52,1 tys. zł - w 2013 r.). Inne przedsięwzięcia, na które przyznano największe kwoty dotacji z tych środków dotyczyły:

- organizacji, co roku, Międzynarodowych Spotkań Zespołów Cygańskich „Romane Dyvesa” w Gorzowie Wielkopolskim – na co przekazano w latach 2012-2014 dotacje w łącznej kwocie 369,6 tys. zł (115,6 tys. zł - w 2012 r.; 130 tys. zł - w 2013 r. oraz 124,0 tys. zł - w 2014 r.);
- wydawania gazety romskiej „ROMANO ATMO – CYGAŃSKA DUSZA” – na co przekazano w ww. okresie dotacje w łącznej kwocie 323 tys. zł (odpowiednio 115 tys. zł; 104 tys. zł; 104 tys. zł);
- wydawania kwartalnika społeczno-kulturalnego „Dialog-Pheniben” – na co przekazano dotacje w łącznej kwocie 333 tys. zł (88 tys. zł; 145 tys. zł; 100 tys. zł).

(dowód: akta kontroli tom I str. 52-57)

Zadania na rzecz mniejszości romskiej finansowane były również w badanym okresie ze środków przeznaczonych na realizację projektów ujętych w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki (Działanie 1.3 Ogólnopolskie Programy Integracji i Aktywizacji Zawodowej, Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej). Wg informacji przekazanych przez Dyrektora Departamentu Programów Europejskich Władzy Wdrażającej Programy Europejskie (jednostka budżetowa podległa Ministerstwu), w latach 2012-2014 (do 30 września) na realizację tego rodzaju projektów w ramach Programu wydatkowano ogółem 50 171,9 tys. zł (17 244,0 tys. zł - w 2012 r.; 17 282,4 tys. zł - w 2013 r. oraz 15 645,5 tys. zł - w 2014 r.). Źródłami finansowania tych wydatków były:

- środki z Unii Europejskiej w kwocie 42 554,7 tys. zł (odpowiednio 14 707,6 tys. zł; 14 606,4 tys. zł; 13 240,7 tys. zł);
- środki z budżetu państwa w kwocie 7 617,2 tys. zł (2 536,4 tys. zł; 2 676 tys. zł; 2 404,8 tys. zł).

(dowód: akta kontroli tom I str. 59-60)

1.2.3. Udzielanie i rozliczanie przez MAiC dotacji na realizację zadań (projektów), których adresatem była mniejszość romska

W ramach kontroli działalności Ministerstwa w zakresie prawidłowości wydatkowania środków pochodzących z części 43 budżetu państwa, szczegółowymi badaniami objęto 14 umów (z ogółem 70), których przedmiotem była realizacja w latach 2012-2014 zadań z zakresu zachowania i rozwoju tożsamości, kultury i języka mniejszości romskiej, na realizację których MAiC przekazał dotacje w kwocie ogółem 1 795,5 tys. zł.

Stwierdzono, że we wszystkich ww. przypadkach wyboru zleceniobiorców dokonywano na zasadach określonych w zarządzeniu MAiC Nr 4 z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad postępowania przy udzielaniu dotacji na ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych, zachowanie i rozwój języka regionalnego oraz integrację obywatelską mniejszości romskiej¹³. W wyniku kontroli zgodności prowadzonych w tym zakresie postępowań z przepisami ww. zarządzenia, stwierdzono, że wnioski, na podstawie których zawarto umowy, złożone zostały terminowo i zgodnie ze wzorem wniosku określonym przez MAiC. Oceną i wyborem wniosków do realizacji każdorazowo zajmowała się powoływana do tego celu komisja.

(dowód: akta kontroli tom I str. 63-64)

Ustalono, że Minister w trzech przypadkach, spośród ww. 14 badanych spraw, przyznał dotacje na zadania, które zostały negatywnie ocenione przez komisję powołaną do oceny wniosków. We wszystkich przypadkach dotyczyło to wniosków złożonych przez Stowarzyszenie Romów w Polsce. W efekcie wprowadzonych przez Ministra zmian, Ministerstwo zawarło ze Stowarzyszeniem następujące umowy:

- nr 6/ZKMNiE/2012 z dnia 14 marca 2012 r., dotyczącą udzielenia wsparcia realizacji zadania, pn. „Sala konferencyjno-wystawienniczo-koncertowa – kontynuacja zadania”, na co przyznano dotację w kwocie 630 tys. zł;
- nr 170/ZKMNiE/2013 z dnia 6 maja 2013 r., dotyczącą wsparcia realizacji zadania pn. „Wydawanie kwartalnika społeczno-kulturalnego „Dialog-Pheniben”, na co przyznano dotację w kwocie 120 tys. zł;
- nr 169/ZKMNiE/2013 z dnia 6 maja 2013 r., dotyczącą wsparcia realizacji zadania pn. „Dialog-Pheniben – stworzenie aplikacji na urządzenia mobilne, na co przyznano dotację w kwocie 110,0 tys. zł.

W przypadku pierwszego z ww. zadań, z inicjatywą przyznania dotacji (pomimo negatywnej opinii komisji) wystąpił do Ministra Dyrektor DWRMNiE wskazując, że inwestycja, której dotyczy to zadanie, została ujęta w materiałach do projektu ustawy budżetowej na 2012 r., a ponadto zadanie to zostało pozytywnie ocenione przez referenta tej sprawy. W przypadku pozostałych dwóch zadań, o przyznaniu dotacji na ich realizację zdecydował samodzielnie Minister¹⁴. Przyczyny wprowadzenia zmian w tym zakresie przez Ministra nie zostały udokumentowane.

(dowód: akta kontroli tom I str. 63-74, 131-139, 161-165; tom III str. 1, 279-282)

W opinii byłego Ministra Administracji i Cyfryzacji Michała Boniego istniał konflikt pomiędzy częścią pracowników DWRMNiE, a środowiskiem romskimi reprezentowanymi przez Stowarzyszenie Romów w Polsce, który rzutował na przejrzystość i obiektywność ocen dokonywanych w sprawach wnoszonych przez to Stowarzyszenie. Uważał, że w tej sytuacji miał prawo do weryfikacji decyzji

¹³ Dz.Urz. MAiC z 2012 r. poz. 4.

¹⁴ Zatwierdzając w dniu 18 grudnia 2012 r. „Wykaz dotacji proponowanych przez Komisję powołaną do rozpatrywania wniosków o udzielenie dotacji na realizację w 2013 r. zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego”, Minister zmienił proponowaną kwotę dotacji w pozycjach 27 i 28 ww. wykazu z 0 zł na 120 tys. zł - w przypadku pierwszego z tych wniosków oraz na 110 tys. zł - w przypadku drugiego wniosku.

Komisji opiniującej wnioski o udzieleniu wsparcia na realizację projektów. Wsparcie obu tych projektów było, w jego ocenie, ważne. Jego zdaniem pracownicy Ministerstwa oraz członkowie komisji odpowiedzialni za ocenę poszczególnych wniosków nie zachowali profesjonalnej jakości i rzetelności w ocenie tych projektów.
(dowód: akta kontroli tom I str. 163-165)

Nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu MAiC w ramach nadzoru nad realizacją 14 umów, o których mowa wyżej, oraz przy dokonywaniu rozliczeń finansowych po zakończeniu ich realizacji. Pracownicy Ministerstwa każdorazowo analizowali informacje i dokumenty przekazywane przez beneficjentów zarówno w trakcie realizacji zadań, jak i po ich zakończeniu. Od podmiotów realizujących powyższe umowy, każdorazowo egzekwowano zwrot dotacji pobranych w nadmiernej wysokości lub wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem. W stosunku do Grodzkiego Domu Kultury w Gorzowie Wielkopolskim, który w ocenie MAiC pobrał w nadmiernej wysokości dotację na realizację zadania, pn.: XXIV Międzynarodowe Spotkanie Zespołów Cygańskich „Romane Dyvesa 2012”, MAiC wydał 18 lipca 2013 r. decyzję (nr 24/DBiF/2013) zobowiązującą ten podmiot do zwrotu kwoty 74,8 tys. zł wraz z odsetkami. Sprawa ta trafiła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie¹⁵, w związku ze skargą Grodzkiego Domu Kultury na ww. decyzję MAiC.

(dowód: akta kontroli tom I str. 63-64, 198-200, 202-216)

W przypadku jednej z badanych umów, nr 6/ZKMNiE/2012 z dnia 14 marca 2012 r., dotyczącej udzielenia wsparcia realizacji zadania, pn. „Sala konferencyjno-wystawienniczo-koncertowa”, ustalono, że w trakcie realizacji tego zadania kontrolerzy z Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków przeprowadzili kontrolę w Stowarzyszeniu Romów w Polsce, w wyniku której zwrócono się do Stowarzyszenia m.in. o bezwzględne przestrzeganie przyjętego i zatwierdzonego kosztorysu oraz prawidłowe kwalifikowanie wydatków do właściwych pozycji kosztorysu. Podjęta przez kontrolerów z Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków próba przeprowadzenia w ww. Stowarzyszeniu kolejnej kontroli w dniu 29 stycznia 2013 r. (tj. po upływie określonego w umowie terminu zakończenia realizacji tego zadania – 31 grudnia 2012 r.), nie powiodła się. W notatce służbowej, skierowanej do Dyrektora Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków, kontrolerzy wskazali, że po przybyciu na miejsce zastali drzwi do siedziby Stowarzyszenia zamknięte, pomimo iż kierownik tej jednostki został wcześniej poinformowany o planowanej kontroli i przewidywanym czasie trwania czynności kontrolnych. Zauważyli natomiast, że w obiekcie, w którym realizowane było przedmiotowe zadanie, prowadzone były jakieś prace budowlane.

Dzień wcześniej, tj. w dniu 28 stycznia 2013 r., ok. godz. 15, do Ministerstwa wpłynęło pismo (przesłane drogą faksową), w którym Stowarzyszenie Romów w Polsce zwróciło się do MAiC o przesunięcie terminu kontroli z uwagi na przebywanie na zwolnieniach lekarskich przez wszystkie osoby uprawnione do reprezentowania Stowarzyszenia.

W piśmie z 14 lutego 2013 r. Stowarzyszenie zwróciło się do Ministerstwa o ustalenie terminu kontroli dotyczącej wykonania przedmiotowego zadania, a w kolejnym piśmie z 18 lutego 2013 r. zaprosiło Dyrektora DWRMNiE na otwarcie w dniu 26 lutego 2013 r. wykonanej, w ramach realizacji umowy nr 6/ZKMNiE/2012, klatki schodowej wraz z szybem windowym. Ministerstwo nie przeprowadziło w Stowarzyszeniu kolejnej kontroli dotyczącej realizacji tego zadania.

(dowód: akta kontroli tom I str. 169-177, 217, 219-220; tom III str. 1-18, 21-28, 32-37, 38, 69)

¹⁵Do końca kontroli NIK, do Ministerstwa nie wpłynęły dokumenty dotyczące sposobu rozstrzygnięcia tej sprawy przez Sąd.

Stowarzyszenie Romów w Polsce terminowo przedłożyło sprawozdanie z realizacji ww. zadania, które zostało przez MAiC zaakceptowane, po sprawdzeniu nadesłanej przez Stowarzyszenie dokumentacji potwierdzającej prawidłowe wykonanie zadania (m.in. faktury, rachunki, protokół odbioru prac budowlanych).

(dowód: akta kontroli tom III str. 53-278)

1.2.4. Współdziałanie MAiC z innymi organami i jednostkami, właściwymi w sprawach dotyczących mniejszości romskiej

Głównym forum współpracy Ministra z innymi organami i jednostkami w sprawach dotyczących mniejszości romskiej, były prace Komisji Wspólnej, o której mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych. Ponadto w ramach realizacji Programu romskiego, MAiC współpracował z Ministrem Edukacji Narodowej oraz wojewodami.

(dowód: akta kontroli tom I str. 23-24)

Skład Komisji Wspólnej był w badanym okresie zgodny z określonym w art. 24 ust. 1 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych. W kontrolowanym okresie wystąpiło 14 zmian w składzie Komisji Wspólnej. Nie dotyczyły one członków Komisji reprezentujących mniejszość romską.

(dowód: akta kontroli tom I str. 223-243)

MAiC wywiązywał się w badanym okresie z obowiązków określonych w art. 30 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych, zapewniając obsługę organizacyjno-techniczną prac Komisji Wspólnej oraz finansowanie kosztów jej działalności. Posiedzenia Komisji odbywały się z zachowaniem terminu określonego w art. 28 ust. 1 ww. ustawy. W latach 2012-2014 (do 31 października) odbyło się łącznie 16 posiedzeń ww. Komisji, w tym sześć - w 2012 r. i po pięć - w 2013 r. i 2014 r. (do dnia 31 października).

(dowód: akta kontroli tom I str. 244, 253, 268, 300)

Zgodnie z regulaminem pracy Komisji Wspólnej ustalonym zarządzeniem Nr 74 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 lipca 2007 r., w ramach Komisji Wspólnej działał m.in. zespół do spraw romskich, w skład którego obok przedstawicieli administracji rządowej wchodziło również 20 osób reprezentujących organizacje mniejszości romskich.

(dowód: akta kontroli tom I str. 272, 319-325, 408-413)

Poniesione przez Ministerstwo koszty z tytułu delegacji pracowników Ministerstwa oraz zwrotu kosztów podróży i noclegów pozostałych członków Komisji Wspólnej w latach 2012-2014 (do dnia 30 listopada) wyniosły ogółem 75,5 tys. zł. Pozostałych kosztów ponoszonych z tytułu obsługi Komisji Wspólnej nie można było ustalić, z uwagi na nieprzewodzenie przez Ministerstwo wyodrębnionej analityki kosztów w tym zakresie. W wyniku badania dokumentacji dotyczącej wybranych losowo ośmiu rozliczeń dotyczących zwrotu członkom Komisji Wspólnej oraz członkom Zespołu do spraw romskich kosztów podróży i noclegów z tytułu udziału w posiedzeniach tych organów nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli tom I str. 26, 269-271, 273-294, 301, 410-414)

1.2.5. Rozpatrywanie skarg i wniosków w sprawach dotyczących mniejszości romskiej

W badanym okresie do Ministerstwa wpłynęły dwie skargi (z 7 lutego i 2 marca 2012 r.), zawierające zarzuty dotyczące:

- możliwości występowania konfliktu interesów oraz faworyzowania jednej z organizacji pozarządowych, w ramach podziału środków dotacji na realizację zadań przez jednego z pracowników DWRMniE, o czym świadczyć miał fakt,

wskazania tego pracownika, jako współautora jednej z publikacji wydanej przez tę organizację;

- wykorzystania przez powyższą organizację w celach komercyjnych książki, której opracowanie i wydanie zostało sfinansowane ze środków dotacji budżetowej w ramach realizacji Programu romskiego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 414-416, 425)

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, pismem z dnia 26 kwietnia 2012 r. Ministerstwo poinformowało autora tych skarg m.in., że wg informacji uzyskanych z Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz organizacji, o której jest mowa w skardze, koszty wydania książki oferowanej w sprzedaży pokryte zostały z funduszy własnych tej organizacji. Wskazano ponadto, że zarzuty wobec pracownika DWRMNiE nie znajdują potwierdzenia w materiałach zgromadzonych w trakcie postępowania.

(dowód: akta kontroli tom I str. 221-222, 414-425)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Ministerstwa w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Odnosząc się do opisanych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym przypadków podejmowania przez Ministra Administracji i Cyfryzacji innych rozstrzygnięć, niż proponowane przez komisję opiniującą wnioski w sprawie podziału środków dotacji na dofinansowanie zadań z zakresu zachowania i rozwoju tożsamości, kultury i języka mniejszości romskiej, NIK zwraca uwagę, że brak udokumentowania przesłanek, którymi kierował się Minister w dwóch takich przypadkach, spowodował powstanie nieprzejrzystej sytuacji.

Należy dodać, że w przywołanym wyżej zarządzeniu MAiC Nr 4 z dnia 27 grudnia 2011 r. nie wprowadzono żadnych uregulowań określających tryb postępowania w tego rodzaju sytuacjach.

(dowód: akta kontroli tom I str. 66-78, 131-143, 161-165)

2. Uwagi NIK dotyczą również niepodjęcia przez Ministerstwo kolejnej kontroli w Stowarzyszeniu Romów w Polsce odnośnie prawidłowości wykorzystania dotacji na realizację zadania, pn. „Sala konferencyjno-wystawienniczo-koncertowa”, pomimo zgłaszanych przez Departament Kontroli, Skarg i Wniosków wątpliwości co do wiarygodności przesłanych przez tę jednostkę dokumentów rozliczeniowych. W ocenie NIK, przeprowadzenie takiej kontroli było niezbędne, choćby w celu zweryfikowania wyjaśnień złożonych przez Prezesa Zarządu Stowarzyszenia (w piśmie z 9 grudnia 2013 r.), w których wskazano m.in. (odnosząc się do informacji przekazanych przez kontrolerów z Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków), że na przełomie stycznia i lutego 2013 r. (tj. w trakcie wizyty tych kontrolerów) prowadzone były prace „gwarancyjne” dotyczące remontu części elewacji oraz dachu, w związku z popełnionymi przez wykonawcę tej inwestycji błędami w sztuce budowlanej.

(dowód: akta kontroli I str. 165-166, 219-220; tom III str. 53-56, 58, 60-61, 275-278)

Ocena częściowa

Mimo ww. uwag Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Ministerstwa w powyższym zakresie.

2. Realizacja zadań wynikających z programu wieloletniego "Programu na rzecz społeczności romskiej ustalonego na lata 2004-2013" oraz finansowanych w 2014 r. ze środków rezerwy celowej.

2.1. Osiągnięcie celów założonych w Programie romskim

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami Programu romskiego, celem jego realizacji miało być doprowadzenie do pełnego uczestnictwa Romów w życiu społeczeństwa, w tym wyrównanie szans osób należących do tej społeczności oraz pomoc w podtrzymaniu tożsamości i kultury Romów. W Programie wyodrębniono następujące osiem dziedzin, w których miał on być realizowany: „Edukacja”; „Romowie a społeczeństwo obywatelskie”; „Przeciwdziałanie bezrobociu”; „Zdrowie”; „Sytuacja bytowa”; „Bezpieczeństwo, przeciwdziałanie przestępstwom popełnianym na tle etnicznym”, „Kultura i zachowanie romskiej tożsamości etnicznej”, „Wiedza o społeczności romskiej”. Każdej z tych dziedzin przypisano cele szczegółowe.

Zgodnie z zapisami ujętymi w części IX Programu romskiego, pn. „Monitorowanie realizacji Programu” minister odpowiedzialny za sprawy mniejszości narodowych i etnicznych oraz wojewodowie mieli obowiązek na bieżąco monitorować realizację Programu oraz badać jego wykonanie w poszczególnych latach. Źródłem informacji wojewodów o realizacji celów Programu miały być sprawozdania składane przez uczestników Programu. Z kolei minister odpowiedzialny za sprawy mniejszości narodowych i etnicznych, przy ocenie realizacji tych celów, korzystać miał ze sporządzanych przez wojewodów zbiorczych sprawozdań z realizacji zadań na terenie poszczególnych województw.

W Programie nie określono (poza dziedziną dotyczącą przeciwdziałania bezrobociu) wskaźników i mierników służących do monitorowania i oceny stopnia realizacji poszczególnych celów (w tym również ich wartości docelowych zakładanych do osiągnięcia w wyniku realizacji Programu romskiego).

(dowód: akta kontroli tom I str. 426-494)

W 2006 r. do części merytorycznej formularza rocznego sprawozdania z realizacji Programu romskiego, wprowadzono następujące wskaźniki mające służyć do oceny realizacji celów szczegółowych w dziedzinach dotyczących edukacji i zdrowia:

- liczba dzieci romskich realizujących obowiązek szkolny w relacji do liczby dzieci romskich objętych obowiązkiem szkolnym;
- liczba uczniów romskich uczestniczących w zajęciach wyrównawczych w relacji do liczby uczniów romskich realizujących obowiązek szkolny;
- liczba dzieci romskich realizujących obowiązek szkolny w relacji do liczby asystentów edukacji romskiej;
- liczba dzieci romskich realizujących obowiązek szkolny w relacji do liczby nauczycieli wspomagających;
- liczba Romów objętych badaniami profilaktycznymi lub szczepieniami ochronnymi w relacji do liczby pielęgniarek środowiskowych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 299)

W oparciu o przekazywane przez wojewodów sprawozdania z realizacji Programu romskiego na terenie poszczególnych województw, Minister Spraw Wewnętrznych Administracji a następnie Minister Administracji i Cyfryzacji sporządzali roczne sprawozdania z realizacji tego Programu, zawierające m.in. informacje o wydatkach poniesionych na ten cel w danym roku, rodzajach zadań sfinansowanych z tych środków oraz informacje charakteryzujące sytuację społeczności romskiej w danym roku. Sprawozdanie z realizacji Programu romskiego za 2012 r. zostało zaakceptowane przez MAiC 21 czerwca 2013 r.,

natomiast w przypadku sprawozdania za 2013 r. MAiC nie podał daty dokonania tej czynności.

(dowód: akta kontroli tom I str. 298-299; tom II str. 28-140, 369)

Biorąc pod uwagę informacje zamieszczone w ww. sprawozdaniach, rezultaty realizacji poszczególnych celów szczegółowych określonych w Programie romskim kształtowały się następująco:

1) Edukacja

Celem Programu w tym obszarze miała być poprawa edukacji wśród Romów poprzez: zwiększenie współczynnika ukończenia szkoły, poprawę frekwencji oraz wyników nauczania dzieci i młodzieży romskiej. Służyć temu miało m.in. zatrudnianie w szkołach tzw. nauczycieli wspomagających¹⁶ oraz asystentów romskich¹⁷.

(dowód: akta kontroli tom I str. 442, 444-447)

Jak wynika z porównania informacji zamieszczonych w sprawozdaniach (sporządzonych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, a następnie Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji), za lata 2005-2013, w roku szkolnym 2012/2013 w stosunku do roku szkolnego 2004/2005:

- zmniejszył się z 88,75 do 88,18 udział procentowy dzieci realizujących obowiązek szkolny, w liczbie dzieci romskich objętych tym obowiązkiem (średnio w poszczególnych latach szkolnych z tego okresu wskaźnik wynosił 85,43%);
- wzrosła z 64,90 do 70,20% frekwencja wśród uczniów realizujących obowiązek szkolny (średnio w ww. okresie frekwencja wynosiła 72,17%);
- nie zmieniła się średnia ocen uzyskiwanych przez uczniów romskich, która i w jednym i drugim przypadku wynosiła 3,0;
- wzrósł z 57,21 do 57,93% udział liczby uczniów romskich uczestniczących w zajęciach wyrównawczych w relacji do liczby dzieci romskich realizujących obowiązek szkolny (średnio w ww. okresie wskaźnik ten wynosił 58,55%);
- zmniejszyła się z 100 do 91 liczba zatrudnionych asystentów romskich, a co za tym idzie wzrosła z 25,24 do 32,5 liczba dzieci romskich realizujących obowiązek szkolny przypadających na jednego asystenta romskiego (średnio w ww. okresie wskaźnik ten wynosił 29,81);
- zmniejszyła się z 143 do 112 liczba zatrudnionych nauczycieli wspomagających, a co za tym idzie wzrosła z 17,65 do 26,45 liczba dzieci realizujących obowiązek szkolny przypadających na jednego nauczyciela wspomagającego (średnio w badanym okresie wskaźnik ten wynosił 28,26).

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27)

2) Romowie a społeczeństwo obywatelskie

Celem Programu w tym obszarze miała być integracja społeczna Romów poprzez edukację obywatelską, a w konsekwencji umożliwienie im uczestnictwa w społeczeństwie obywatelskim. Osiągnięciu tego celu służyć miało m.in. zorganizowanie Centrów Porad Obywatelskich, szkolenia dla liderów lokalnych społeczności romskich, opracowanie i promocja publikacji dotyczących edukacji obywatelskiej; emisja cyklicznych audycji dla Romów w mediach lokalnych i ogólnopolskich.

(dowód: akta kontroli tom I str. 442, 447)

¹⁶ Których zadaniem miało być m.in. sprawowanie bieżącego nadzoru nad postępami dzieci w nauce, prowadzenie zajęć wyrównawczych, pomoc w odrabianiu lekcji.

¹⁷ Do których zadań należało zapewnić wszechstronną pomoc uczniom romskim w kontaktach ze środowiskiem szkolnym, udzielanie pomocy nauczycielom i pedagogom w rozpoznaniu potrzeb i problemów oraz prowadzenie mediacji w sytuacjach trudnych i konfliktowych.

W sprawozdaniach za lata 2012-2013, odnosząc się do tego zagadnienia wskazano jedynie, że na odnotowanie zasługuje systematyczne wsparcie istniejących w kilku województwach Centrów Porad Obywatelskich, a także pomoc w organizacji nowych placówek tego typu. Ważną rolę pełnią, zorganizowane przez jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, spotkania konsultacyjne z udziałem społeczności romskiej, lokalnych władz, straży gminnych i Policji oraz lokalnych organizacji pozarządowych.

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27, 42-46, 110-113)

3) Przeciwdziałanie bezrobociu

Celem Programu w tym obszarze miało być zmniejszenie współczynnika bezrobocia wśród Romów. Osiągnięciu tego celu służyć miało m.in. tworzenie miejsc pracy subsydiowanych, szkolenia podnoszące i zmieniające kwalifikacje zawodowe oraz organizowanie poradnictwa zawodowego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 443, 447)

Jak wynika ze sprawozdań rocznych z realizacji Programu romskiego realizacja tego celu w okresie 2005-2013 kształtowała się następująco:

- stopa bezrobocia wśród Romów w 2013 r. wyniosła 70,25%, tj. była niższa o 2,15% niż w 2005 r. -72,40% (średnio w poszczególnych latach z okresu 2005-2013 współczynnik ten wynosił 74,60%);
- liczba Romów objętych szkoleniami podnoszącymi i zmieniającymi kwalifikacje zawodowe zmniejszyła się z 69 – w 2005 r. do 55 - w 2013 r. (średnio w poszczególnych latach z tego okresu szkoleniami takimi objętych było 73 Romów);
- zmniejszyła się również liczba Romów korzystających z miejsc pracy subsydiowanej z 56 - w 2005 r. do 17 - w 2013 r. (średnio w poszczególnych latach z tego okresu z miejsc pracy subsydiowanej korzystało 42 Romów).

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27)

W sprawozdaniach za lata 2012-2013 wskazywano m.in., że bezrobocie wśród Romów jest zjawiskiem trwałym i że działania podejmowane w ramach Programu romskiego nie mają zasadniczego wpływu na zmianę powyższej sytuacji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 41-42, 45, 109-110, 112-113)

4) Zdrowie

Celem Programu w tym obszarze miała być poprawa stanu zdrowia poprzez objęcie Romów szerszym dostępem do opieki lekarskiej. Osiągnięciu tego celu służyć miało m.in.: organizowanie „białych dni” dla Romów; zatrudnienie pielęgniarek środowiskowych pochodzenia romskiego; zwiększenie częstotliwości wizyt kobiet romskich u lekarza; promowanie szczepień ochronnych; prelekcje dotyczące higieny i profilaktyki zdrowotnej; prowadzenie badań bilansowych; stworzenie miejsc, w których Romowie mogliby uzyskać doraźną pomoc medyczną.

(dowód: akta kontroli tom I str. 443, 448)

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach za lata 2005-2013 realizacja tego celu kształtowała się następująco:

- liczba Romów objętych badaniami profilaktycznymi lub szczepieniami ochronnymi w 2013 r. wyniosła 1 981, tj. była o 874 osoby większa niż w 2005 r., gdy działaniami tego rodzaju objęto 1 107 Romów (średnio w poszczególnych latach tego okresu działaniami takimi objętych było 1 600 osób);
- liczba pielęgniarek środowiskowych, zatrudnionych w ramach realizacji Programu romskiego w środowisku romskim, która w 2005 r. wyniosła 18, w 2013 r. wyniosła – 20 (średnio w poszczególnych latach tego okresu liczba pielęgniarek wynosiła 26);

- liczba „białych dni” zorganizowanych w środowisku romskim, w ramach realizacji Programu romskiego, która w 2005 r. wyniosła 88, w 2013 r. zmniejszyła się do 8 (średnio w poszczególnych latach tego okresu liczba takich dni wynosiła 47).

(dowód: akta kontroli tom I str. 24; tom II str. 24-27)

5) Sytuacja bytowa

Celem Programu w tym obszarze miała być poprawa sytuacji bytowej, w tym w szczególności mieszkaniowej Romów oraz poprawa sytuacji sanitarnej (poprzez m.in. podłączenie mieszkań do kanalizacji i wodociągów, zapewnienie dostępu do bieżącej wody). Osiągnięciu tego celu służyć miały m.in. remonty istniejących mieszkań i budynków, budowa mieszkań socjalnych, podłączanie osiedli romskich do wodociągów i kanalizacji, budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków oraz szamb lub zakup sanitariatów kontenerowych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 443, 448)

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach, realizacja powyższych zadań, przy udziale środków finansowych z Programu romskiego, kształtowała się w latach 2005-2013 następująco:

- 2 979 mieszkań romskich wyremontowano;
- 103 mieszkań socjalnych przekazano Romom;
- do 364 mieszkań romskich doprowadzono wodociąg, kanalizację lub energię elektryczną.

(dowód: akta kontroli tom I str. 25; tom II str. 24-27)

6) Bezpieczeństwo, przeciwdziałanie przestępstwom popełnionym na tle etnicznym

Celami Programu w tym obszarze miały być poprawa bezpieczeństwa poprzez wyczulenie Policji oraz przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości na przestępstwa popełniane na tle etnicznym i przypadki dyskryminacji oraz przekonanie Romów do konieczności współpracy w tym zakresie z Policją. Realizacji tych celów służyć miało m.in. organizowanie szkoleń i warsztatów dla policjantów pracujących w środowisku romskim w zakresie problematyki dotyczącej romskiej mniejszości oraz w dziedzinie przestępstw popełnianych na tle etnicznym.

(dowód: akta kontroli tom I str. 443-444, 449)

W sprawozdaniach za lata 2012-2013, odnosząc się do tego obszaru wskazano, że zadań w tym zakresie nie realizowało w tych latach żadne województwo.

(dowód: akta kontroli tom I str. 25-26; tom II str. 24-27, 33, 101)

7) Kultura i zachowanie romskiej tożsamości etnicznej

Celami Programu w tym obszarze miały być pomoc w podtrzymaniu romskiej tożsamości etnicznej i rozwoju kultury romskiej oraz inwentaryzacja i opieka nad miejscami martyrologii romskiej z okresu II Wojny Światowej. Realizacji tych celów służyć miało m.in. wspieranie: romskich inicjatyw artystycznych; organizacji imprez propagujących historię Romów, działalności wydawniczej oraz badań naukowych dotyczących historii i kultury Romów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 444, 450)

W sprawozdaniach za lata 2012-2013 odnosząc się do tej dziedziny wskazywano, że jest to tradycyjnie główny obszar aktywności środowisk romskich. Analogicznie jak w latach poprzednich, podjęte w tym zakresie działania cechowała duża różnorodność form, szeroko prezentujących dorobek kultury poprzez organizację dni kultury, koncertów, wystaw, plenerów, warsztatów itp. (wykonawcami tego rodzaju przedsięwzięć najczęściej były stowarzyszenia romskie). Drugą grupę działań w tym zakresie stanowiło wspieranie istniejących i pomoc w powstawaniu nowych

zespołów romskich działających przy ośrodkach i centrach kultury oraz świetlicach środowiskowych.

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27, 42, 45, 110, 113)

8) Wiedza o społeczności romskiej

Celami Programu w tym obszarze miała być poprawa stanu wiedzy na temat społeczności romskiej wśród nie-romskiej większości, a w konsekwencji poprawa wizerunku Romów w społeczeństwie polskim oraz zmiana negatywnych stereotypów związanych z tą społecznością. Realizacji tych celów służyć miało podjęcie tej tematyki przez opiniotwórcze media, propagowanie wiedzy o Romach, promocja wydawnictw o Romach, wspomaganie badań naukowych dotyczących społeczności romskiej.

(dowód: akta kontroli tom I str. 444, 450)

W sprawozdaniach za lata 2012-2013 odnosząc się do tej dziedziny wskazywano m.in., że w szeregu województw realizowane są cykle szkoleń dla urzędników administracji rządowej i samorządowej, poświęcone problematyce romskiej. W kilku województwach utworzono strony internetowe umożliwiające przeciętnemu obywatelowi dotarcie do niezbędnego kompendium wiedzy o Romach, udział w forum dyskusyjnym oraz możliwość zamieszczenia własnych materiałów. Informowano ponadto o prowadzonych na Uniwersytecie im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie zajęciach (w ramach studiów podyplomowych), pn. „Sytuacja Romów w Polsce – Historia, prawo, kultura, stereotypy etniczne”, adresowanych do pracowników urzędów centralnych, wojewódzkich, specjalnych i lokalnych, nauczycieli, pracowników i działaczy organizacji pozarządowych oraz dziennikarzy.

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27, 43, 111)

W sprawozdaniach z realizacji Programu romskiego, sporządzonych przez Ministra nie zamieszczono wskaźników pozwalających ocenić stopień realizacji celów szczegółowych dotyczących następujących dziedzin: „Sytuacja bytowa”; „Romowie a społeczeństwo obywatelskie”; Bezpieczeństwo, przeciwdziałanie przestępstwom popełnionym na tle etnicznym”; „Kultura i zachowanie romskiej tożsamości etnicznej”; „Wiedza o społeczności romskiej”.

(dowód: akta kontroli tom II str. 24-27, 34-95, 102-140)

2.2. Wydatki na realizację Programu romskiego

2.2.1. W latach 2012-2013 (wg danych Ministerstwa) na realizację zadań ujętych w Programie romskim wydatkowano ogółem kwotę ogółem 25 195,9 tys. zł (12 480,4 tys. zł - w 2012 r. i 12 715,5 tys. zł - w 2013 r.). Źródłami sfinansowania tych wydatków były:

- środki w kwocie 19 133,3 tys. zł (odpowiednio: 9 567,4 tys. zł i 9 565,9 tys. zł) pochodzące z rezerwy celowej ujętej w części 83 poz. 14 budżetu państwa, wydatkowane przez wojewodów na podstawie umów zawartych z podmiotami wybranymi do realizacji poszczególnych zadań;
- środki w kwocie 965,7 tys. zł (448,5 tys. zł i 517,2 tys. zł) pochodzące z części 43 budżetu państwa, wydatkowane przez MAiC z przeznaczeniem na realizację zadań dotyczących wypłat stypendiów dla uczniów i studentów pochodzenia romskiego;
- środki w kwocie 1 317,0 tys. zł (656,3 tys. zł i 660,7 tys. zł) pochodzące z części 30 budżetu państwa, będące w dyspozycji Ministra Edukacji Narodowej wydatkowane na sfinansowanie zadań edukacyjnych (wyprawki szkolne);
- inne środki budżetowe w kwocie 83,1 tys. zł (69,6 tys. zł i 13,5 tys. zł);
- środki własne podmiotów realizujących zadania w kwocie 3 406,8 tys. zł (1 646,9 tys. zł i 1 759,9 tys. zł);

- środki z innych źródeł 290,0 tys. zł (91,7 tys. zł i 198,3 tys. zł).
(dowód: akta kontroli tom I str. 49-50; tom II str. 18-19)

Ze sprawozdań z realizacji Programu romskiego w 2013 r., sporządzonych w sześciu wybranych województwach (dolnośląskie, łódzkie, małopolskie, śląskie, wielkopolskie i mazowieckie) wynika, że wykazywane w sprawozdaniach MAiC środki z innych źródeł (w tym innych budżetowych), z których współfinansowano realizację zadań, pochodziły m.in. z powiatowych urzędów pracy, urzędów gmin i miast, starostw powiatowych, funduszy ochrony środowiska oraz od rad rodziców.

(dowód: akta kontroli tom II str. 151, 182, 204, 258, 287, 325, 334)

Najwięcej wydatkowano na realizację zadań w dziedzinie „Edukacja”. Wydatki poniesione na ten cel wyniosły w tym okresie 15 280,4 tys. zł (7 757,6 tys. zł – w 2012 r. i 7 522,8 tys. zł - w 2013 r.), co stanowiło 60,6% ogółu wydatków poniesionych na realizację Programu romskiego w latach 2012-2013. Na zadania w dziedzinie „Sytuacja bytowa” wydatkowano 5 835,3 tys. zł (2 719,0 tys. zł i 3 116,3 tys. zł), co stanowiło 23,1% ogółu wydatków poniesionych w tym okresie. W przypadku pozostałych dziedzin wskazanych w Programie romskim, kwoty poniesionych wydatków były znacznie mniejsze i kształtowały się następująco (odpowiednio):

- „Kultura i zachowanie romskiej tożsamości etnicznej” – 1 521,2 tys. zł (836,8 tys. zł i 684,4 tys. zł), co stanowiło 6,0%;
- „Romowie a społeczeństwo obywatelskie” – 872,2 tys. zł (353,2 tys. zł i 519,0 tys. zł), co stanowiło 3,5%;
- „Zdrowie” – 597,0 tys. zł (273,0 tys. zł i 324,0 tys. zł); co stanowiło 2,4%;
- „Przeciwdziałanie bezrobociu” – 571,0 tys. zł (278,8 tys. zł i 292,2 tys. zł), co stanowiło 2,3%;
- „Wiedza o społeczności romskiej” – 518,8 tys. zł (262,0 tys. zł i 256,8 tys. zł), co stanowiło 2,1%.

Żadnych wydatków nie poniesiono w tym okresie na realizację zadań w dziedzinie „Bezpieczeństwo, przestępstwa popełniane na tle etnicznym”.

(dowód: akta kontroli tom I str. 49-50; tom II str. 18, 20)

Ustalono, że ze środków pochodzących z rezerwy celowej, ujętych w części 83 poz. 14 budżetu państwa, po wyborze zadań do realizacji, do poszczególnych urzędów wojewódzkich trafiły środki w kwocie ogółem 19 988,7 tys. zł (9 989,0 tys. zł – w 2012 r. i 9 999,7 tys. zł - w 2013 r.), co stanowiło 99,9% sumy środków zaplanowanych na ten cel w budżecie państwa na 2012 i 2013 r.

Prawie 70% z tych środków trafiło do trzech niżej wymienionych trzech województw, o największej liczbie Romów, z których corocznie napływała największa liczba aplikacji (wniosków):

- małopolskiego – 6 161,3 tys. zł (3 193,5 tys. zł – w 2012 r. i 2 967,8 tys. zł – w 2013 r.), co stanowiło 30,8% ogółu środków rozdysponowanych pomiędzy poszczególne województwa;
- dolnośląskiego – 4 906,7 tys. zł (2 609,3 tys. zł i 2 297,4 tys. zł), co stanowiło 24,5% ogółu środków rozdysponowanych;
- śląskiego – 2 606 tys. zł (899,0 tys. zł i 1 707,0 tys. zł), co stanowiło 13,0% ogółu środków rozdysponowanych.

Najmniej środków przekazano do następujących województw:

- pomorskiego – 15,6 tys. zł (7,6 tys. zł - w 2012 r. i 8,0 tys. zł - w 2013 r.), co stanowiło 0,1% ogółu środków rozdysponowanych;
- świętokrzyskiego – 51,0 tys. zł (15,5 tys. zł i 35,5 tys. zł), co stanowiło 0,3% ogółu środków rozdysponowanych;

- podlaskiego – 180,7 tys. zł (100,9 tys. zł i 79,8 tys. zł), co stanowiło 0,9% ogółu środków rozdysponowanych.

Ze środków rozdysponowanych pomiędzy wojewodów niewykorzystane zostały w latach 2012-2013 środki w kwocie 855,4 tys. zł (421,6 tys. zł - w 2012 r. i 433,8 tys. zł - w 2013 r.), co stanowiło 4,3% ogółu środków rozdysponowanych. Najwięcej środków nie wykorzystali wojewodowie, którym przyznano największe limity wydatków w tym zakresie, tj. wojewoda małopolski - 221,9 tys. zł (71,8 tys. zł i 150,1 tys. zł), wojewoda dolnośląski – 193,0 tys. zł (133,3 tys. zł i 59,7 tys. zł), wojewoda śląski – 188,7 tys. zł (51,4 tys. zł i 137,3 tys. zł).

(dowód: akta kontroli tom I str. 48, 297-298; tom II str. 18, 20)

2.2.2. W całym okresie obowiązywania Programu romskiego, tj. w latach 2004-2013, głównym źródłem finansowania jego realizacji były środki rezerwy celowej, ujęte w kolejnych ustawach budżetowych, w części 83 poz. 14. Łączna kwota środków zaplanowanych na ten cel, w ramach ww. rezerwy celowej, wyniosła 85 000 tys. zł (w latach 2004-2006 roczny limit planowanych wydatków na ten cel określono w wysokości 5 mln zł, a w kolejnych latach - w wysokości 10 mln zł). Ze środków tych wykorzystano kwotę ogółem 81 746,4 tys. zł, tj. 96,2%. Większość wydatków poniesionych z tych środków, przeznaczona była na sfinansowanie zadań w dziedzinie „Edukacja”, na który to cel wydatkowo w tym okresie ogółem 40 485,5 tys. zł (co stanowiło 49,5% ogółu wydatków) oraz w dziedzinie „Sytuacja bytowa”, na który to cel wydatkowano 26 126,5 tys. zł (co stanowiło 31,9% ogółu wydatków). Kwoty wydatków poniesionych na sfinansowanie pozostałych dziedzin ujętych w Programie romskim kształtowały się następująco: „Kultura i zachowanie romskiej tożsamości” – 6 458,7 tys. zł (co stanowiło 7,9% ogółu wydatków); „Zdrowie” – 2 374,5 tys. zł (co stanowiło 2,9% ogółu wydatków); „Romowie a społeczeństwo obywatelskie” – 2 357,1 tys. zł (co stanowiło 2,9% ogółu wydatków); „Wiedza o społeczności romskiej” – 2 037,2 tys. zł (co stanowiło 2,5% ogółu wydatków); „Przeciwdziałanie bezrobociu” – 1 776,0 mln zł (co stanowiło 2,2% ogółu wydatków); „Bezpieczeństwo, przestępstwa popełniane na tle etnicznym” – 130,9 tys. zł (co stanowiło 0,2% ogółu wydatków);

(dowód: akta kontroli tom I str. 298; tom II str. 22, 399)

Uzupełniającymi źródłami finansowania z budżetu państwa realizacji Programu romskiego w latach 2004-2013 były następujące środki:

- kwota 6 789,5 tys. zł - wydatkowana przez Ministra Edukacji Narodowej (ze środków ujętych w części 30 budżetu państwa) głównie z przeznaczeniem na sfinansowanie zadań o charakterze edukacyjnym;
- kwota 3 253,8 tys. zł - wydatkowana przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a następnie MAiC (ze środków ujętych w części 43 budżetu państwa) z przeznaczeniem na wypłaty stypendiów dla uczniów i studentów pochodzenia romskiego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 49-50; tom II str. 1-23)

2.3. Monitorowanie, kontrolowanie i dokonywanie ocen realizacji Programu romskiego przez MAiC

2.3.1. W badanym okresie realizacja przez MAiC Programu romskiego nie była objęta audytem wewnętrznym i zewnętrznym. Nie była również przedmiotem kontroli ze strony Departamentu Kontroli, Skarg i Wniosków Ministerstwa.

(dowód: akta kontroli tom II str. 370)

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w części IX Programu romskiego, pn. „Monitorowanie realizacji Programu”, podstawowym instrumentem służącym do monitorowania przebiegu realizacji Programu miały być sprawozdania z realizacji zadań, które zobowiązani byli sporządzać uczestnicy Programu oraz wojewodowie.

Do oceny realizacji celów Programu mogły być wykorzystane także wyniki badań oraz raporty opracowane przez niezależnych ekspertów, organizacje pozarządowe i inne instytucje. Wskazano, że na podstawie analizy informacji zgromadzonych w trakcie monitorowania działań podejmowanych w ramach Programu oraz corocznej oceny stopnia realizacji celów Programu możliwa była modyfikacja metod i środków użytych do realizacji celów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 299, 453-454)

W sprawozdaniach Ministerstwa z realizacji Programu romskiego za 2012 r. i 2013 r., sporządzonych głównie w oparciu o sprawozdania przekazane przez wojewodów, ocena efektów realizacji zadań w ramach Programu dotyczyła omówienia zmian jakie wystąpiły w tym zakresie w stosunku do roku poprzedniego. Nie oceniano efektów uzyskanych od początku rozpoczęcia realizacji Programu romskiego.

(dowód: akta kontroli tom I str. 300; tom II str. 28-46, 96-113)

Wojewodowie (mazowiecki, dolnośląski, łódzki, małopolski, śląski, wielkopolski) w informacjach przekazanych kontrolerom NIK (dotyczących m.in. organizacji zbierania danych o efektach realizacji Programu romskiego, prezentowanych w sporządzanych przez nich sprawozdaniach), wskazali m.in., że:

- dane dotyczące edukacji, zbierane w uzgodnieniu z wojewódzkim kuratorem oświaty, dotyczyły całego obszaru województwa, natomiast dane z pozostałych dziedzin (m.in. skali bezrobocia wśród Romów, korzystania przez Romów ze świadczeń zdrowotnych) pochodziły wyłącznie od beneficjentów Programu oraz z gmin i miast, na terenie których był on realizowany (województwie: mazowiecki, dolnośląski, łódzki, małopolski, śląski);
- przedkładając sprawozdania informowano ministra odpowiedzialnego za realizację Programu o trudnościach w pozyskiwaniu danych dotyczących społeczności romskiej (województwo mazowiecki),
- powinny być opracowane przez ministra odpowiedzialnego za realizację Programu szczegółowe wytyczne dotyczące procedury zbierania danych do części merytorycznej sprawozdania (województwie: mazowiecki, dolnośląski, łódzki, wielkopolski).

Wojewoda wielkopolski, który jako jedyny (spośród wojewodów, do których kontrolerzy NIK zwrócili się o przekazanie informacji), starał się zebrać dane do części merytorycznej sprawozdania z terenu całego województwa poinformował, że napotkał na trudności, m.in. w ustaleniu stopy bezrobocia wśród Romów. Część powiatowych urzędów pracy nie udostępniło tych danych wyjaśniając, że nie prowadzi wyodrębnionej ewidencji osób bezrobotnych w podziale na pochodzenie etniczne.

(dowód: akta kontroli tom I str. 495-513)

2.3.2. Po zakończeniu w 2013 r. realizacji Programu romskiego, Ministerstwo nie przeprowadziło jego ewaluacji. Ewaluację taką przeprowadzono natomiast w 2011 r.¹⁸. Badaniami w ramach ewaluacji objęci zostali: administratorzy Programu romskiego na poziomie centralnym oraz w pięciu wybranych województwach; wybrani wykonawcy Programu w latach 2004-2010; przedstawiciele społeczności romskiej oraz osoby biorące udział w projektach. W Raporcie końcowym z badania ewaluacyjnego z dnia 8 grudnia 2011 r., omawiając efekty realizacji Programu wskazano m.in., że mówienie o tym zagadnieniu jest trudne, gdyż mimo iż w realizowane projekty wpisany był obowiązek sprawozdawczości, nie dokonywano oceny efektywności działań w dłuższej perspektywie. Nie było tego

¹⁸ Wykonało ją, na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Stowarzyszenie Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych, w ramach realizacji projektu, pn. „Q jakości – poprawa jakości funkcjonowania Programu romskiego”.

mechanizmu zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. Wskazano, że ok. 88% objętych badaniem ankietowym beneficjentów ostatecznych deklarowało zadowolenie z otrzymywanej pomocy. Większość badanych Romów dostrzegała też realny wpływ pomocy na zmiany w najbliższym otoczeniu. W ich ocenie Program przyniósł pozytywne efekty w następujących dziedzinach: edukacja, poprawa sytuacji bytowej, zachowanie tradycji i kultury. Brak wymiernych efektów dotyczył w szczególności dziedziny przeciwdziałania bezrobociu.

W Raporcie wskazano ponadto, że projekty o charakterze strategicznym (tj. nakierowane na wdrożenie trwałych zmian w społeczności romskiej), były dotychczas realizowane w dziedzinie edukacji (za takie uznano projekty dotyczące zatrudnienia w szkołach asystentów edukacji romskiej, czy uruchomienie programu stypendialnego dla młodzieży romskiej) oraz że warto wzmocnić działania na rzecz wypracowania i dofinansowania projektów strategicznych także w innych dziedzinach. Podniesiono sprawę słabego upowszechniania ciekawych i nowatorskich projektów realizowanych w ramach Programu. Podano, że w opinii ekspertów zajmujących się problematyką romską można mówić o pewnej rutynie, która towarzyszy niektórym projektom. W przypadku niektórych romskich organizacji pozarządowych Program jest ich jedynym źródłem finansowania (utrzymania), co może prowadzić do zahamowania ich rozwoju. Zwrócono uwagę na potrzebę wzmocnienia zaangażowania jednostek samorządu terytorialnego w działania na rzecz społeczności romskiej oraz na potrzebę monitorowania i ewaluacji efektów Programu, szczególnie w zakresie ewaluacji śródkresowych, co 2-3 lata.

(dowód: akta kontroli tom II str. 442-603)

2.4. Ustanowienie nowego wieloletniego programu rządowego adresowanego do społeczności romskiej

Nowy wieloletni program rządowy adresowany do społeczności romskiej, pn. „Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020¹⁹, ustanowiony został uchwałą Rady Ministrów nr 202/2014 z dnia 7 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli tom II str. 371-441)

Projekt tego Programu był konsultowany m.in. z następującymi organizacjami romskimi: Stowarzyszeniem Romów w Polsce; Związkiem Romów Polskich; Centrum Doradztwa i Informacji dla Romów w Polsce; Stowarzyszeniem Romów w Przemkowie; Romskim Instytutem Historycznym. W dniu 1 lipca 2013 r. projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną.

(dowód: akta kontroli tom II str. 604-657)

W Programie romskim na lata 2014-2020 ustalono m.in., że jego uczestnikami i bezpośrednimi wykonawcami, analogicznie jak w przypadku Programu romskiego, będą jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, a także placówki podległe oraz organizacje pozarządowe, w tym organizacje romskie. Wskazano, że celem Programu jest zwiększenie poziomu integracji społecznej Romów w Polsce poprzez działania w dziedzinie edukacji, aktywizacji zawodowej, ochrony zdrowia oraz poprawy sytuacji mieszkaniowej. Określono mierniki (w tym ich wartości docelowe) służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych określonych dla poszczególnych dziedzin, w których zgodnie z Programem ma być udzielane wsparcie ze środków z budżetu państwa oraz rodzaje działań, które mają być w szczególności podejmowane w poszczególnych dziedzinach, w celu realizacji przypisanych tym dziedzinom celów szczegółowych. W pkt 8 Programu, dotyczącym systemu jego realizacji, określono m.in. zasady koordynacji i zarządzania Programem, źródła finansowania jego realizacji, ogólne zasady postępowania

¹⁹ Dalej także: Program romski na lata 2014-2020.

w sprawach dotyczących udzielania dotacji na realizację zadań objętych Programem, zasady monitorowania i ewaluacji.

(dowód: akta kontroli tom II str. 371-441)

Nie czekając na uchwalenie ww. Programu, MAiC zwrócił się w dniu 7 kwietnia 2014 r. do Ministra Finansów z prośbą o dokonanie podziału rezerwy celowej w kwocie 4 000 tys. zł (ujętej w części 83 poz. 14 budżetu państwa), przeznaczonej na pomoc dla społeczności romskiej, i zwiększenie o tę kwotę wydatków części budżetowych państwa, których dysponentami są wojewodowie. W uzasadnieniu Minister wskazał, że środki te zostaną wykorzystane przez wojewodów na działania edukacyjne, adresowane do romskiej mniejszości etnicznej. W kolejnych pismach MAiC zwracał się do Ministra Finansów o dokonanie korekty limitów wydatków przyznanych poszczególnym wojewodom ze środków rezerwy celowej, poprzez m.in. uruchomienie kolejnych środków z tej rezerwy w kwocie 964,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli tom II str. 658-662)

Do 30 września 2014 r. wojewodowie rozdysponowali z tych środków kwotę 3 794,2 tys. zł (tj. 76,4%), z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji zadań o charakterze edukacyjnym adresowanych do dzieci i młodzieży romskiej, obejmujących m.in.: organizacje różnych form działalności świetlicowej i edukacyjnej; zakup wyprawek szkolnych; organizację wakacji i wypłaty stypendiów motywacyjnych dla najlepszych uczniów.

(dowód: akta kontroli tom I str. 300, 303-316)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca jednak uwagę na nieokreślenie wskaźników i mierników, służących do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych wyznaczonych w Programie romskim, który obowiązywał w latach 2004-2013, w odniesieniu do pięciu dziedzin, na osiem dziedzin, w których realizowany był Program. Należy dodać, że w przypadkach, gdy takie wskaźniki określono (w dziedzinach: „Edukacja”, „Zdrowie”, „Przeciwdziałanie bezrobociu”), nie wyznaczono jednak ich wartości docelowych (oczekiwanych) w wyniku realizacji Programu (o czym jest mowa wyżej w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym). Zdaniem NIK utrudniało to prowadzenie monitoringu realizacji tego Programu oraz uniemożliwiało w praktyce ocenę stopnia realizacji poszczególnych celów szczegółowych w nim wyznaczonych.

W kolejnym wieloletnim Programie romskim na lata 2014-2020 wskaźniki i mierniki takie zostały ustalone, jak i ich wartości bazowe i docelowe.

2. Dodatkową okolicznością utrudniającą prowadzenie w sposób rzetelny monitoringu i oceny stopnia realizacji założonych Programie romskim celów szczegółowych było, zdaniem NIK, nieokreślenie przez ministrów odpowiedzialnych za realizację Programu, procedury zbierania przez wojewodów informacji wymaganych do przedstawienia w sprawozdaniach, dotyczących np. poziomu bezrobocia wśród Romów oraz zakresu korzystania przez nich ze świadczeń zdrowotnych, które to informacje wykorzystywane były, jak wynika z treści rocznych sprawozdań sporządzanych przez MAiC, do oceny realizacji założonych celów. Skutkowało to pozyskiwaniem przez ministrów niejednorodnych i niepełnych informacji w tym zakresie, w związku z dowolnością postępowania wojewodów przy zbieraniu tego rodzaju danych (o czym była mowa wyżej).

3. Uwagi NIK dotyczą ponadto zakresu dokonywanych ocen w sporządzanych przez MAiC rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu romskiego, dotyczących realizacji zakładanych celów. Ograniczały się one wyłącznie do zestawienia informacji z danego roku, którego dotyczyło sprawozdanie,

z informacjami z roku poprzedzającego (o czym była mowa wyżej). Nie przeprowadzano natomiast analizy dotyczącej rezultatów Programu od początku jego realizacji, co zdaniem NIK, obniżało wartość takiego sprawozdania, jako źródła informacji o przebiegu realizacji Programu.

MAiC podejmował działania na rzecz realizacji Programu romskiego, m.in. poprzez rozdysponowanie na ten cel środków pochodzących z budżetu państwa. Z uwagi na nieokreślenie wskaźników służących do oceny stopnia realizacji poszczególnych celów szczegółowych, bądź nieokreślenie ich docelowych (oczekiwanych) wartości, jak i nieustalenie jednolitej procedury zbierania przez wojewodów danych służących wyliczenia części z tych wskaźników, nie można jednak ocenić, na ile zrealizowane zostały cel główny i poszczególne cele szczegółowe określone w tym Programie. Zdaniem NIK, utrudniało to Ministrowi bieżące monitorowanie prawidłowości realizacji Programu.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, wnosi o wykorzystanie uwag wynikających z ustaleń niniejszej kontroli NIK, podczas realizacji Programu romskiego na lata 2014-2020, w tym w szczególności określenie sposobu zbierania przez wojewodów informacji potrzebnych do wyliczenia poszczególnych wskaźników służących do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 19 lutego 2015 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Uczkiewicz

.....
podpis.

D.W.

²⁰ Dz.U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.